

Domovská stránka>Vaše práva>Základné práva>Podnikanie a ľudské práva

Podnikanie a ľudské práva

Podnikateľská činnosť, ktorá by mohla mať negatívny vplyv na ľudské práva na celom svete, a reakcia EÚ.

Podnikateľská činnosť je hybnou silou hospodárstva, pretože prispieva k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju prostredníctvom vytvárania pracovných miest a poskytovania tovaru a služieb. Zároveň by mohla mať nepriaznivý vplyv na ľudské práva vrátane environmentálnych, pracovných a spoločenských aspektov.

Podniky môžu (svojou činnosťou alebo nečinnosťou či činnosťou alebo nečinnosťou svojich dodávateľských reťazcov) negatívne ovplyvniť celé spektrum medzinárodne uznávaných ľudských práv, ako sú:

občianske a politické práva,
hospodárske a kultúrne práva,
rovnosť a nediskriminácia,
práva dieťaťa,
sloboda prejavu,
ochrana údajov,
právo na spravodlivý proces,
environmentálne práva a udržateľnosť,
pracovné práva,
práva v oblasti zdravotnej starostlivosti,
práva v oblasti ochrany spotrebiteľa.

Organizácia Spojených národov (OSN), Medzinárodná organizácia práce (MOP) a Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) vymedzili globálne očakávania v oblasti zodpovedného podnikania s cieľom zabezpečiť pozitívny prínos podnikov a zabrániť ich negatívnemu vplyvu.

Konkrétne:

Hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv z roku 2011 predstavujú prvé globálne dohodnuté normy na predchádzanie rizikám v oblasti ľudských práv spojených s podnikateľskou činnosťou a na ich riešenie.

Usmernenia OECD prijaté v roku 1976 a **aktualizované v roku 2011** obsahujú kapitolu o ľudských právach, ktorá je zosúladená s hlavnými zásadami v oblasti podnikania a ľudských práv.

Tripartitná deklarácia Medzinárodnej organizácie práce o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky (deklarácia MOP o nadnárodných podnikoch) bola v roku 2017 aktualizovaná tak, aby zahŕňala nové pracovné normy, ako aj odkazy na hlavné zásady v oblasti podnikania a ľudských práv a na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj.

Rada Európy okrem toho v roku **2016** prijala **odporúčanie o ľudských právach a podnikaní** zamerané na poskytovanie prístupu k právnym prostriedkom nápravy a s osobitným dôrazom na potrebu dodatočnej ochrany pracovníkov, detí, pôvodného obyvateľstva a obhajcov ľudských práv.

Pokiaľ ide o prístup k prostriedkom nápravy, v hlavných zásadách v oblasti podnikania a ľudských práv sa stanovuje, že sa od krajín očakáva, že podniknú príslušné kroky na zabezpečenie prístupu k účinným prostriedkom nápravy pre obete porušovania práv v súvislosti s podnikaním. To možno dosiahnuť súdnymi, správnymi, legislatívnymi a inými vhodnými prostriedkami. V hlavných zásadách v oblasti podnikania a ľudských práv sa takisto stanovuje, že od spoločností, ktoré svojou činnosťou spôsobili negatívny vplyv alebo k nemu prispeli, sa očakáva, že situáciu budú riešiť prostriedkami nápravy.

Reakcia EÚ

Charta základných práv Európskej únie obsahuje niekoľko príslušných pravidiel, napríklad pravidiel v oblasti:

zákazu otroctva a nútených prác (článok 5),
slobody podnikania (článok 16),
nediskriminácie (článok 21),
práv dieťaťa (článok 24),
spravodlivých a primeraných pracovných podmienok (článok 31),
zákazu detskej práce (článok 32),
zdravotnej starostlivosti (článok 35),
ochrany životného prostredia (článok 37),
ochrany spotrebiteľa (článok 38),
práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces (článok 47).

EÚ reagovala na negatívny vplyv podnikateľskej činnosti na ľudské práva týmito dokumentmi:

2011 – stratégia EÚ, v ktorej sa zdôrazňuje záväzok k vykonávaniu hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv,

2015 – správa Komisie o **preskúmaní pokroku EÚ v uplatňovaní hlavných zásad v oblasti podnikania a ľudských práv**,

2017 – **správa Agentúry pre základné práva** obsahuje odporúčanie na vytvorenie prehľadu všetkých právnych prostriedkov nápravy, napísaného zrozumiteľným jazykom pre širokú verejnosť,

2019 – prehľad Komisie o dosiahnutom pokroku: **Sociálna zodpovednosť podnikov, zodpovedné obchodné správanie a podnikanie a ľudské práva**, SWD (2019) 143,

2019 –

Agentúra pre základné práva – osobitná správa o porušovaní ľudských práv v EÚ v súvislosti s podnikateľskou činnosťou a dostupné prostriedky nápravy.

Posledná aktualizácia: 28/07/2020

Tieto stránky spravuje Európska komisia. Informácie na tejto stránke nemusia nevyhnutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Pokiaľ ide o pravidlá v oblasti autorských práv pre webové stránky EÚ, pozri právne upozornenie.